บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มะม่วง (Mango) เป็นไม้ยืนต้นมีถิ่นกำเนิดอยู่ประเทศอินเดีย มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mangifera indica* Linn. อยู่ในวงศ์ Anacardiaceae ในบรรดาไม้ผลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งหลายในปัจจุบันนี้ มะม่วง พันธุ์น้ำดอกไม้สีทองถูกจัดให้เป็นไม้ผลที่มีความสำคัญและจัดอยู่ในชั้นแนวหน้าของไม้ผลทั่วๆไป ทั้งนี้เพราะเป็นผลไม้ที่รู้จักกันดี เป็นที่นิยมรับประทานกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีรสชา ดดี มีกลิ่นหอม และมีคุณค่าทางอาหารสูง โดยใช้ในอุตสาหกรรมอาหารและการส่งออกได้หลายอย่าง ได้แก่ น้ำมะม่วง น้ำมะม่วงเข้มข้น แยม มะม่วงข้าวเหนียว ไอศกรีมมะม่วง มะม่วงบรรจุกระป๋อง นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปแช่แข็งเพื่อการส่งออก ประเทศไทยสามารถส่งออก และทำรายได้ให้กับประเทศในแต่ละปีไม่น้อย จากรายงานของกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์แสดงให้เห็นว่าในปี 2550 ปริมาณการส่งออกมะม่วงสด และมะม่วงกระป๋องรวม 20,842 ตัน มูลค่า 615 ล้านบาท (กรมศุลกากร, 2550)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ในเชิงการค้ากระจายอยู่ทั่วไปทั้งภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลาง โดยปลูกมากที่สุดในภาคตะวันออกที่จังหวัดฉะเชิงเทราคือมีพื้นที่ประมาณ 86,000 ไร่ ส่วนในภาคเหนือนั้นมีการปลูกมากเป็นอันดับที่ 4 โดยในปี 2550/51 มีพื้นที่ปลูก 300,587 ไร่ และพื้นที่ปลูกลดลงจากปี 2549/2550 ร้อยละ 9.25 (กรมส่งเสริมการเกษตร,2551) จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่การปลูกในปี 2550/51 รวม 70,393 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 857 กิโลกรัม มีผลผลิตรวม 58 ,942 ตัน อำเภอพร้าวมีพื้นที่ปลูกมากเป็นอันดับต้นๆจำนวน 6,771 ไร่ และอำเภอสันทรายมีพื้นที่ปลูก 7,035 ไร่ แต่เมื่อเปรียบเทียบผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่แล้วพบว่าทั้งสองอำเภอมีความแตกต่างกันมาก โดยอำเภอพร้าวสามารถผลิตได้เฉลี่ย 1,324 กิโลกรัมต่อไร่ อำเภอสันทรายผลิตได้เฉลี่ย 706 กิโลกรัมต่อไร่เท่านั้น (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่,2550/51) ซึ่งหากพื้นที่อำเภอสันทรายไม่ทำการพัฒนา แก้ไขประสิทธิภาพการผลิตให้มีผลผลิตที่มากขึ้นและได้คุณภาพแล้วละก็ รายได้ของเกษตรกรที่ได้รับก็จะลดน้อยลง ในที่สุดก็จะมีการปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นแทน ซึ่งในความเป็นจริงนั้นมะม่วงน้ำดอกไม้เป็นพืชเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่ตลาดมีความต้องการสูงทั้งในและต่างประเทศ อันเป็นเหตุที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้มีรายได้ที่สูงและสามารถเลี้ยงตัวเองพร้อมทั้งครอบครัวได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาวิธีการผลิต รวมไปถึง ต้นทุน และผลตอบแทน ทางเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ในอำเภอพร้าวและอำเภอสันทราย เพื่อทำ การ เปรียบเทียบวิธีการผลิตต้นทุนผลตอบแทนของเกษตรกรทั้งสองอำเภอ เนื่องจากพื้นที่ทั้งสองแห่งตั้งอยู่ใกล้กัน มีสภาพภูมิประเทศที่คล้ายคลึงกัน และยังมีจำนวนพื้นที่การปลูก ที่ใกล้เคียงกันเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้ จากการวิจัยนั้นไปใช้ในการ ว่างแผนส่งเสริมการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองให้แก่เกษตรกรทั้งสองอำเภอและรวมทั้งเป็นข้อมูลให้แก่นักส่งเสริมการเกษตรนักวิชาการเกษตรนำข้อมูลไปทำการส่งเสริมการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองให้กับเกษตรกรต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบวิธีการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอพร้าวและอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกร ผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอพร้าว และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการศึกษาทำให้ทราบถึง กระบวนการผลิต ต้นทุนในการผลิตรวมถึงผลตอบแทน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคความต้องการในการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองของเกษตรกร และสามารถที่จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมถึงพัฒนาวิธีการผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อใช้เป็นข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการเกษตร ในการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองในพื้นที่ อำเภอพร้าว และอำเภอสันทราย ตลอดจนขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นๆของประเทศไทย นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมการผลิตในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อยู่ในขอบเขตของการศึกษา ข้อมูลทางด้านของวิธีการ ในการผลิตต้นทุนในการผลิตรวมถึงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทองที่ทำการผลิตอยู่ในพื้นที่ อำเภอพร้าวและเกษตรกรที่ทำการผลิตอยู่ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น โดยที่มุ่งประเด็นศึกษาด้านต่างๆดังนี้

1. การปฏิบัติดูแลรักษามะม่วงน้ำดอกไม้สีทองของเกษตรกร
2. การจำหน่ายมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองของเกษตรกร
3. การหาต้นทุนของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง
4. ผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง
5. ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง
6. รวบรวม เรียบเรียง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผล

5. นิยามศัพท์

มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง หมายถึง ไม้ยืนต้นที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศอินเดีย มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mangifera indica* Linn. อยู่ในวงศ์ Anacardiaceae ผลอ้วนเกือบกลมหัวใหญ่ปลายแหลม ผลค่อนข้างยาว เนื้อมาก เมล็ดเล็ก มีผิวบาง เมื่อดิบมีรสเปรี้ยว ผิวสีเขียวนวล เมื่อผลสุกมีผิวสีเหลือง กลิ่นหอม เนื้อละเอียดมีเสี้ยนน้อย รสหวาน

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรในอำเภอพร้าวและอำเภอสันทราย ที่ทำการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง และพื้นที่นั้นได้ให้ผลผลิตแล้วตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป

ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ทั้งหมด เมื่อหักลบค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดจากการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ค่าใช้จ่ายจากการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง คิดเฉพาะต้นทุนผันแปร

ต้นทุนการผลิตมะม่วง หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง เช่นการเตรียมดิน ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นต้นทุนผันแปรต่อไร่เท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง หมายถึง กระบวนการผลิต ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ของเกษตรกรในอำเภอพร้าว และอำเภอสันทราย เป็นการปลูกพืชชนิดเดียวหรือปลูกพืชแบบผสมผสานในพื้นที่ สามารถปฏิบัติดูแลรักษาให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ได้ตามมาตรฐานทั้งด้านของขนาด รูปทรง สีผิว รสชาด และปริมาณของผลผลิตเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

ขนาดพื้นที่ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง หมายถึง จำนวนพื้นที่ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองที่ให้ผลผลิตแล้วของเกษตรกรที่ทำการผลิตตั้งแต่ 1 ไร่ ขึ้นไป

แหล่งข่างสาร หมายถึง ที่มาของข้อมูล ความรู้ด้านวิชาการ ข่าวสารทางการเกษตรและการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองของเกษตรกร

การจัดการด้านการผลิต หมายถึง การดูแลรักษา การให้น้ำ การให้ปุ๋ย การกำจัดศัตรูพืชตั้งแต่ระยะก่อนออกดอกจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved